

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Sancti Gregorii Præfatio In Expositionem Libri B. Iob.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

geat, quando hoc me ægrum dicere non ignorat. A Nam dum molestia corpus atteritur, afflictæ mente etiam dicendi studia languescunt. Multa quippe anorum jam curricula devolvuntur, quod crebris viscerum doloribus, crucior: horis momentisque omnibus fracta stomachi virtute lassisco: lentis quidem, sed tamen continuis febribus anhele Inter quæ dum sollicitus penso, quia scriptum est: *Omnis filius, qui à*

Heb. 12.

V. * al. la bori mei stui dii.

Deo recipitur, flagellatur: quod malis presentibus durius deprimor, eò de æternis certius præsumptione respiro. Et fortasse hoc divina providentiæ consilium fuit, ut percussum Job percussus exponerem, & flagellati mentem melius per flagella sentirem. Sed tamen rectè considerantibus liquet, quia ad veritate non modica, laboris mei studiis in hoc molestia corporalis obsistit: quod carnis virtus cum locutionis ministerium exhibere vix sufficit, mens dignè non potest intinmare quod sentit. Quidnamque est officium corporis, nisi organum cordis: Et quamlibet peritus sit cantandi artifex, explere artem non valet, nisi ad hanc sibi ministeria exteriora concordent: quia nimirum canticum, quod docta manus imperat, quassata organa propriè non resulant: nec artem status exprimit, si scissa rimis fistula stridet. Quando itaque gravius expositionis meæ qualitas

premitur, in qua dicendi gratiam sic fractura organi dissipat, ut hanc peritæ ars nulla componat? Quæso autem, ut hujus operis dicta percurrens, in his verborum folia non requiras: quia per sacra eloquia ab eorum tractatoribus infructuosa loquacitatis levitas studiosè compefitur, dum in templo Dei nemus plantari prohibetur. Et cuncti proculdubio scimus, quia quoties in foliis male lætæ fegetis culmi proficiunt, minori plenitudine spicarum grana turgescunt. Unde & ipsam loquendi artem, quam magisteria disciplinæ exterioris insinuant, servare desepxi. Nam sicut hujus quoque epistolæ tenor enunciat, non metacismi collisionem fugio, non barbarissimi confusionem devito, situs * motusque & præpositionum casus servare contemno: quia indignum vehementer existimo, ut verba cælestis oraculi restringam sub regulis Donati. Neque enim hæc ab * aliis interpretibus in scripturæ sacræ auctoritate servata sunt. Ex qua nimirum quia nostra expositio ortur, dignum profectò est, ut quasi edita soboles speciem suæ matris imitetur. Novam verò translationem dissero: sed ut comprobationis causa exigit, nunc novam, nunc veterem per testimonia assumo; ut quia Sedes Apostolica, cui Deo auctore præfideo, utraque utitur, mei quoque labor studii ex utraque fulciatur.

Deut. 15.

Prospe. de vir. c. 74. lib. 3. ca. ult. Dist. 38. c. indiguum. * al. mo. dosque. * al. ullis.

SANCTI GREGORII
PRÆFATIO
IN EXPOSITIONEM LIBRI B. IOB.

De qua stirpe, quo tempore fuerit Iob.

CAPVT PRIMVM.

INTER multos sæpe quæri solet, quis libri beati Job scriptor habeatur. Et alii quidem Moysen, alii unum quemlibet ex Prophetis scriptorem hujus operis fuisse suspicantur. Quia enim in libro Geneleos Jobab de stirpe Esau descendisse, & Bale filio Beor in regnum successisse describitur: hunc beatum Job longè ante Moyfi tempora extitisse crediderunt, morem profectò sacri eloqui nescientes; quia in superioribus suis partibus solet breviter longè post secutura perstringere, cum studet ad alia subtiliùs * enuncianda properare. Unde & illic Jobab, priusquam reges in Israël existerent, fuisse memoratur. Nequaquam ergo extitisse ante legem cognoscitur, qui Israëlitarum Judicium tempore fuisse signatur. Quod dum quidam minus cautè considerant, Moysen gestorum illius quasi longè antepositi scriptorem putant: ut videlicet is, qui potuit ad eruditionem nostram legis præcepta edere, ipse credatur etiam ex gentilis viri historia, virtutis ad nos exempla mandasse. Nonnulli verò, ut dictum est, scriptorem hujus operis unum quemlibet ex prophetis arbitrantur: asserentes, quòd nullus tam mystica Dei verba cognoscere potuit, nisi cujus mentem prophetiæ spiritus ad superna sublevavit. Sed quis hæc scripserit, valde supervacue quaritur: cum tamen auctor libri Spiritus sanctus fideliter credatur. Ipse igitur hæc scripsit, qui hæc scribenda dictavit. Ipse scripsit, qui & illius operis inspirator extitit, & per scribentis vocem imitanda ad nos ejus facta transmisit. Si magni cujusdam viri susceptis epistolis legeremus verba, eaque quo calamo fuissent scripta, quæreremus: ridiculum profectò esset, si non epistolarum auctorem scire sensumque cognoscere, sed quali calamo earum verba impressa S. Greg. Tom. 1.

Gen. 36.

* al. e. nume. randa.

A fuerint, indagare studeremus. Cum ergo rem cognoscimus, ejusque rei Spiritum sanctum auctorem tenemus, quia scriptorem quarimus, quid aliud agimus, nisi legentes litteras, de calamo perscrutamur? Arbitrari tamen veriùs possumus, quòd idem beatus Job, qui certamina spiritualis pugnæ sustinuit, etiam consummata suæ victoriæ gesta narravit. Nec movere debet, quòd in eodem libro dicitur, Dixit Job: vel hæc, atque illa pertulit Job. Moris enim Scripturæ sacræ est, ut ipsi, qui scribunt, sic de se in illa quasi de aliis loquantur. Hinc est enim quòd Moyses ait: *Erat Moyses vir mitissimus super omnes homines, qui morabantur in terra.* Hinc Joannes dicit: *Discipulus ille, quem diligebat Iesus.* Hinc Lucas ait: *Quòd ambularent duo ex discipulis in via, Cleophas, & alius.* Quem profectò alium, dum tam studiosè tacuit, ut quidam dicunt, quid nisi seipsum fuisse monstravit? Scriptores igitur sacri eloqui, qui impulsu sancti Spiritus agitantur, sic de se in illo testimonium quasi de aliis proferunt. Spiritus ergo sanctus per Moysen locutus est de Moysè: Spiritus sanctus per Joannem locutus est de Joanne. Paulus quoque quia non ex seipso loqueretur, insinuat dicens: *An experimentum queritis eius, qui in me loquitur, Christus?* Hinc est quòd Angelus, qui Moyfi apparuisse describitur, modò Angelus, modò Dominus memoratur. Angelus videlicet, propter hoc, quòd exterius loquendo serviebat: Dominus autem dicitur, quia interiùs præfidens loquendi efficaciam ministrabat. Cum ergo loquens ab interiori regitur, & per obsequium Angelus, & per inspirationem Dominus nominatur. Hinc David ait: *Attendite popule meus legem meam: inclinate aurem vestram in verba oris mei.* Non enim lex David, aut populus David erat: A ij

Na. 12.

10. 19. 6

Luc 24.

1. Cor. 6

Ps. 77.

sed personam ejus, ex quo loquebatur, assumens, ipsius auctoritate loquitur, cujus inspiratione replebatur. Hoc quotidie fieri in Ecclesia cernimus, si vigilanter intuemur. Nam stans in medio populi *Exod. 3. b* lector clamat: *Ego sum Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob.* Et quod ipse Deus sit, verè profectò non dicit: nec tamen per hoc, quod dicit, veritatis regulam deserit: quia cui ministerium lectione exhibet, dominium ejus voce præterdit. Itaque scriptores sacri eloqui, quia repleti Spiritu sancto super se trahuntur, quasi extra semetipsos fiunt: & sic de se sententias, quasi de aliis, proferunt. Unde & beatus Job sancto Spiritu afflatus, potuit sua gesta, quæ erant videlicet supernæ aspirationis dona, quasi non sua scribere: quia eò alterius erant quæ loquebatur, quò homo loquebatur quæ Dei sunt: & eò alter, quæ erant, illius loquebatur, quò Spiritus sanctus loquebatur quæ hominis sunt.

Quod ad confutandam impudentiam populi Christiani Job homo gentilis intraducitur.

CAPUT II.

SED jam debemus ista postponere, & ad consideranda sacre historię gesta properare. Omnis homo eo ipso, quo homo est, suum intelligere debet auctorem: cujus voluntati tantò magis seruiat, quanto de seipso nihil esse pensat. Ecce autem conditi Deum considerare negleximus, adhibita sunt præcepta: Præceptis quoque obtemperare nolimus, adjunguntur exempla: ipsa quoque imitari exempla declinavimus, quæ & dedisse nobis positus sub lege, conspiciamus. Quia enim Deus apertè quibusdam sub lege positus locutus est: quasi alienos nos ab eisdem præceptis aspiciamus, quibus hæc specialiter locutus non est. Unde ad confutandam impudentiam nostram, gentilis homo ad exemplum deducitur; ut quia obedire homo legi sub lege positus despicit, ejus saltem comparatione evigilet, qui sine lege legaliter vixit. Erranti igitur homini data est lex: erranti verò etiam sub lege adducitur testimonium eorum, qui extra legem sunt; ut quia conditionis nostræ ordinem servare nolimus, præceptis admoneremur: & quia præceptis obedire contempsimus, exemplis confunderemur: nec, ut dictum est, eorum exemplis, quos lex astringeret, sed quos lex à peccato nulla cohiberet. Circumscripsit nos divina providentia, circumvenit excusationem nostram: undique conclusus est aditus tergiversationis humane. Homo gentilis, homo sine lege, ad medium adducitur, ut eorum, qui sub lege sunt, pravitas confundatur. Quod bene per Prophetam, ac breviter dicitur: *Erubescet Sidon, ait mare.* In Sidone quippe figuratur stabilitas in lege positorum: in mari autem, vita gentilium. Erubescet ergo Sidon, ait mare: quia ex vita gentilium redarguitur vita sub lege positorum; atque ex actione secularium confunditur actio religiosorum: dum illi etiam promittendo non servant, quæ in præceptis audiunt: & isti vivendo ea custodiunt, in quibus nequaquam mandatis legalibus astringuntur. Qua verò auctoritate liber iste sit præditus, ita sacrarum Paginarum soliditas attestatur, dum per Prophetam Ezechielem, dicitur: *Quod tres solummodo viri liberentur, Noë scilicet, Daniel, & Job.* Nec immerito inter Hebræorum vitas, in auctoritatis reverentiam vita justi gentilis adducitur: quia Redemptor noster sicut ad redemptionem Judæorum & Gentilium venit, ita utrorumque vocibus prophetari voluit; ut per utrumque populum diceretur, qui pro utroque populo quandoque pateretur. Vir itaque iste summis virtutibus fulius, sibi notus erat & Deo: qui si non flagellaretur, à nobis nullatenus agnosceretur. Virtus quippe etiam per quietem se exercuit: sed virtutis opinio commota per flagella fragravat; & qui quietus in seipso quod erat continuat, commotus ad

Isa. 23. sec. lxx.

Ezech. 14. d.

A notitiam omnium odorem suæ fortitudinis asperfit. Sicut enim unguenta, nisi commota, redolere latius nesciunt; & sicut aromata fragrantiam suam non nisi cum incenduntur, expandunt: ita sancti viri omne, quod virtutibus redolent, in tribulationibus innotescunt. Unde & rectè in Evangelio dicitur: *Si habueritis fidem, tanquam granum sinapis, dicetis huic Mart. 17. monti: Transi hinc, & transibit.* Granum quippe sinapis nisi conteratur, nequaquam vis virtutis ejus agnoscitur: nam non contritum lenè est, si verò conteratur, inardescit, & quod in se acerrimum latebat, ostendit; Sic unusquisque vir sanctus cum non pulsatur, despiciabilis ac lenis aspicitur: si quia verò illum tritura persecutionis opprimat, mox omne, quod calidum sapit, ostendit, atque in fervorem virtutis vertitur, quidquid in illo antè despiciabile infirmumque videbatur; quodque in se per tranquillitatis tempora libens operuerat, exagitated tribulationibus coactus innotescit. Unde bene per Prophetam dicitur: *In die mandabit Dominus misericordiam suam, & in nocte declarabit.* Misericordia enim Domini in die mandatur, quia in tranquillo tempore cognoscendo percipitur: in nocte verò declaratur, quia donum, quod in tranquillitate fumitur, in tribulationibus manifestatur.

Quantis virtutibus Job claruerit.

CAPUT III.

SED subtilius perscrutandum est, cur tot flagella spectulit, qui tantam virtutum custodiam sine reprehensione servavit. Humilitatem quippe habuit, quia & ipse testatur: *Si contempsi judicium subire cum servo meo, & ancilla mea, cum disceptarent adversum me.* Hospitalitatem exhibuit, sicut ipse perhibet, dicens: *Foris non mansit peregrinus, ostium meum viatori patuit.* Disciplina vigorem tenuit, ut ipse indicat dicens: *Præcepta ciper cessabant loqui, & digitum superponebant ori suo.* Mansuetudinem in vigore custodivit, sicut ipse fatetur, dicens: *Cumque sederem quasi rex, circumstante exercitu, eram tamen marientium consolator.* Eleemosynarum largitatem amplexus est, sicut ipse insinuat, dicens: *Si comedi buccellam meam solus, & pupillus non comedit ex ea.* Cum igitur omnium mandata virtutum perferret, unum ei deceret, ut etiam flagellatus agere gratias sciret. Notum erat, quia servire Deo inter dona noverat: sed dignum fuit, ut districtio severitatis inquireret, utrum devotus Deo & inter flagella permaneret. Pena quippe interrogat, si quietus quis veraciter amat. Quem hostis quidem ut deficeret petivit, sed ut proficeret accepit. Fieri enim Dominus benignè permittit, quod diabolus iniquè postulavit. Nam cum idcirco illum expetisset hostis, ut confunderet, tentando egit, ut ejus merita augetet. Scriptum quippe est: *In omnibus his non peccavit Job labijs suis.* Et quædam verba responsonum illius imperitis lectoribus aspera resonant: quia sanctorum dicta piè intelligere, sicut dicuntur, ignorant; & quia animus dolentis & justus in semetipsis allumere nesciunt, ideo doloris verba bene interpretari non possunt. Mentem quippe patientis bene pensare novit condescensio passionis. Credunt ergo beatum Job in suis sermonibus deliquisse, minus cautè intuentes: quia si beati Job responda redarguant, fallam etiam de eo Domini sententiam fuisse testantur; diabolo namque à Domino dicitur: *Considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis super terram, vir simplex & rectus actimens Deum, & recedens à malo?* Cui à diabolo mox responderetur: *Numquid gratis Job colit Deum? Nonne tu vallasti eum, cum clamque substantiam ejus? Sed mitte manum tuam & tange eum, si non in faciem benedixerit tibi.* Hostis itaque in beato Job vires suas exercuit, sed tamen contra Deum certamen assumpsit. Inter Deum itaque & diabolum beatus Job in medio materia certaminis fuit. Quisquis ergo sanctum virum in-

5.

Job 31. b

Job 31. d

Job 29. b

Ibid. d

Disf. 45. c. 9.

Job 31. b

Job 1. d

Ibid. b

ter flagella positum, dictis suis peccasse asserit, quid aliud, quam Deum, qui pro illo proposuerat, perdidisse reprehendit? Ipse quippe in se tentari causam suscipere voluit, qui eum & ante flagella prætulit, & præferens tentari per flagella permisit. Si ergo excessisse Job dicitur, laudator illius succubuisse perhibetur: quamuis eum nullatenus deliquisse etiam dona testantur. Quis enim nesciat, quòd culpis non præmia, sed pœnæ debeantur? Qui ergo duplicia recipere quæ amiserat meruit, ex remuneratione edocuit, quia nequaquam vitium, sed virtus fuit omne, quòd dixit. Assertioni quoque huic adhuc adiungitur, quòd ipse pro amicis delinquentibus intercedit. In gravibus namque peccatis quis positus, dum suis premitur, aliena non diluit. Mundus ergo ostenditur esse de se, qui emundationem potuit obtinere pro aliis. Si verò hoc quibusdam displicet, quòd bona sua ipse narravit: sciendum est, quia inter tot rerum damna, inter tot corporis vulnera, inter tot pignorum funera, amicos ad consolationem venientibus, & ad increpationem prorumpentibus, de vita sua desperare cogebatur; & quem tot detrimenta afflixerant, contumeliosa insuper increpantium verba feriebant. Hi namque, qui ad consolandum venerant, dum quasi iniustitiæ ejus exprobrabant, desperare eundem de semetipso funditus compellebant. Quòd ergo bona sua ad mentem revocat, non per jactantiam elevat, sed quasi collapsum inter verba & vulnera ad spem animum reformat. Gravi enim desperationis stimulo mens percutitur, cum superne iræ tribulationibus premitur, & foris linguarum opprobriis urgetur. Beatus igitur Job tot dolorum jaculatione confossus, dum labefactari per opprobria timuit, ad statum se fiducia ex antea vita confirmando revocavit. Nequaquam ergo in jactantiæ vitium cecidit, quia contra internum desperationis impulsus, per exteriora præconiorum suorum verba pugnavit; ut dum bona, quæ fecerat, diceret, nequaquam de bono, quod præferat, desperaret.

Ibi q. 7.
c. i. gra.
vims.

Quòd cunctas tentationum machinas contra Job satan erexit.

CAPUT IV.

7. Sed jam nunc ipsum ordinem tentationis ejus exequamur. Inimicus saviens, & sancti viri validissimum pectus debellare contendens, cunctas contra eum tentationum machinas erexit; abstulit substantiam, interfecit filios, percussit corpus, instigavit uxorem, amicos ad consolationem adduxit, sed in asperitatem increpationis excitavit: alium quoque amicum durius increpantem, in extrema & acriori invectione servavit, ut saltem crebrius feriendo cor attingeret, quòd novo vulnere semper iteraret. Quia enim in sæculo potentem vidit, damnis substantiæ eum moveri credidit, quem non concussum ex filiorum morte pulsavit. Videns autem, quia ad augmentum divinæ laudis etiam ex vulnere crevit orbitatis, perivit ferendam salutem corporis. Intuens etiam, quia per dolorem corporis pervenire nequiverat ad passionem mentis, instigavit uxorem. Civitatem quippe, quam expugnare appetivit, nimis munitam vidit: & idcirco exterius tot plagas inferens, quasi foris exercitum admovit; animum verò uxoris in verbis malæ persuasionis accendens, quasi intus civium corda corruptit. Ex bellis enim exterioribus discimus, quid de interioribus sentiamus. Inimicus namque saviens, & urbem exercitibus circumfusis vallans, si ejus munimina invicta conspexit, ad alia se pugnandi argumenta convertit, ut intus etiam quorundam civium corda corruptat; quatenus cum extrinsecus impugnatore admoveat, internos quoque adjutores, atque incrementis belli foris certamine, de quo-

rum intus fide confiditur, eorum perfidia urbs destituta capiatur. Itaque exterius quasi ariete constituto, murum civitatis istius tot ictibus percussit, quot vicibus adversa nunciauit. Intus autem quasi civium corda corruptit, dum fortia hujus urbis munimina persuasionem destruere conjugis studuit. Foris itaque admovit impetum belli, intus venena consilii: ut tantò citius urbem caperet, quantò eam interius exteriusque turbaret. Quia autem nonnunquam plus conturbant verba, quam vulnera; amicorum se, ut dictum est, linguis armavit. Qui quidem, quia seniores erant, de eorum verbis minus fortasse dolere poterat. Helu junior subrogatur, ut sanctum pectus tantò acriori vulnere percuteret, quantò contra illud ictus brachii* vilioris excitaret. Ecce ad feriendum invictissimum robur inimicus sevens, quot tentationum jacula invenit: ecce quot obsidionum machinamenta circumposuit: ecce quot percussorium tela transmisit; sed in his omnibus mansit mens imperterrita, stetit civitas inconcussa. Student hostes, cum contra faciem veniunt, alios ex occulto transmittere, qui eò licentius pugnantis latuseriant, quò is, qui pugnat, intentius advenientes hostes contra faciem spectat.

Quanta fuerit patientia Job, & de diversis percussionum generibus.

CAPUT V.

8. Igitur Job, in hujus certaminis bello comprehensus, suscepit damna, quasi hostes contra faciem; sustinuit verba consolantium, quasi hostes ex latere; sed in his omnibus circumactò gravitatis suæ elypeo, ubique munitus astitit, undique venientibus gladiis vigilanter obviavit: amissam substantiam tacite despexit, carnem in filii mortuam æquanimitè dolo, in se carnem percussam patienter tolerat, carnem in conjugem malè suadentem sapienter docet. Super hæc amici in asperam correptionem profiliunt: & pro sedando dolore venientes, vim doloris adjungunt. Omnia ergo machinamenta tentationum sancto viro vertuntur in augmenta virtutum. Per vulnera quippe probatur ejus patientia: per verba verò exerceatur ejus sapientia. Ubique fortiter occurrit, quia & flagella robore, & verba ratione superavit. Amici verò ejus, qui ad consolationem quidem veniunt, sed usque ad verba increpationis excedunt, ignorantia magis credendi sunt, quam malicia deliquisse. Neque enim tantum virtum amicos iniquos habuisse credendum est: sed dum discernere causas flagellorum nequeunt, in culpam dilabuntur. Percussionum quippe diversa sunt genera. Alia namque est percussio, qua peccator percutitur, ut sine retractatione puniatur: alia, qua peccator percutitur, ut corrigatur: alia, qua nonnunquam quisque percutitur, non ut præterita corrigat, sed ne ventura committat: alia, qua plerumque percutitur, per quam non præterita culpa corrigatur, nec futura prohibetur, sed ut, dum inopinata salus percussione sequitur, salvantis virtus cognita ardentius ametur: cumque innoxius flagello arriterit, ei per patientiam meritorum summa cumuletur. Aliquando enim peccator percutitur, ut absque retractatione puniatur, sicut peritura Judææ dicitur: *Plaga inimici percussit te, castigatione crudeli. Et rursum: Hier. 30. Quid clamas ad me, super contritione tua? Insanabilis est dolor tuus.* Aliquando percutitur peccator, ut corrigatur, sicut cuidam in Evangelio dicitur: *Ecce sanus factus es; jam noli peccare, ne deterius aliquid tibi contingat.* Verba enim Salvatoris indicant quia peccata præcedentia habiti vim doloris exigebant. Aliquando quisque non pro præterita culpa diluenda, sed pro futura vitanda percutitur; quòd aperte Paulus Apostolus de semetipso testatur, dicens: *Ne 2. Cor. magnitudo relationum extollat me, datus est mihi stimulus.* 22. 6.

RECO
Tom

lus carnis meæ, angelus satanæ, qui me colaphizat. Qui enim non ait, quia extulit, sed ne extollat, aperte indicat, quod percussione illa, ne eveniat, compescitur, non autem quæ evenit culpa purgatur. Nonnumquam verò quisque nec pro præterita, nec pro futura iniquitate percussus: sed ut sola divinæ virtutis potentia ex amputata percussione monstraretur. Unde cum Domino in Evangelio de cæco nato diceretur: *Quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur?* Respondit Dominus dicens: *Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestentur opera Dei.* In qua manifestatione quid agitur, nisi ut ex flagello & meritorum virtus augeatur, & cum nulla præterita iniquitas tergitur, magna de patientia fortitudo generetur? Unde beatus idem Job præfertur prius voce judicis, & post manu committitur tentatoris: quem post flagella Deus cum remunerans familiaris alloquitur, aperte quantum de verberere creverit, indicatur. Amici ergo beati Job, dum percussionum genera distinguere nesciunt, percussum pro culpa crediderunt: & dum Deum justum in percussione sua conantur asserere, beatum Job compulsi sunt de injustitia reprobare; nescientes videlicet ideo flagellatum, ut pro flagello ejus, divinæ gloriæ laus cresceret, non autem ut per flagella peccata, quæ nunquam commiserat, emendaret. Unde & ad veniam citius redeunt, qui ignorantiam potius, quam malitiam peccaverunt. Quorum superbiam divina iustitia eò vehementer humiliat, quò nequaquam illos ad suam gratiam, nisi per eum, quem despexerant, reformat. Valde quippe elata mens reconditur, si ipsi, super quem se exaltavit, supponatur.

Quòd sancti, quasi stelle, noctem vitæ præsentis illuminant.

CAPUT VI.

10. **S**ED libet inter hæc mira divinæ dispensationis opera cernere, quo modo ad illuminandam noctem vitæ præsentis, astra quæque suis vicibus in cæli faciem veniant, quousque in finem noctis Redemptor humani generis, quasi verus lucifer, surgat. Nocturnum namque spatium dum decedentium succedentiumque stellarum cursibus illustratur, magno cæli decore peragitur. Ut ergo noctis nostræ tenebras suo tempore editus, vicissimque permutatus stellarum radius tangeret, ad ostendendam innocentiam, venit Abel: Ad docendam actionis mundiciam, venit Enoch: Ad insinuandam longanimitatem spei & operis, venit Noë: Ad manifestandam obedientiam, venit Abraham: Ad demonstrandam conjugalis vitæ castimoniam, venit Isaac: Ad insinuandam laboris tolerantiam, venit Jacob: Ad repetendam pro malo bonæ retributionis gratiam, venit Joseph: Ad ostendendam mansuetudinem, venit Moyses: Ad informandam contra adversa fiduciam, venit Josué: Ad ostendendam inter flagella patientiam, venit Job. Ecce quàm fulgentes stellas in cælo cernimus: ut inoffenso pede operis, iter nostræ noctis ambulemus. Nam cognitioni hominum divinæ dispensatio quot justos exhibuit, quasi tot astra super peccantium tenebras cælum misit, quousque lucifer surgeret, qui æternum nobis mane nunciatus, stellis ceteris clarius ex divinitate radiaret. Quem electi omnes dum bene vivendo præcunt, & rebus & vocibus prophetando promiserunt. Nullus etenim justus fuit, qui non ejus per figuram nunciatus extiterit. Dignum quippe erat ut in semetipsis bonum omnes ostenderent, de quo & omnes boni essent, & quod prodesse omnibus scirent. Unde & sine cessatione promitti debuit, quod & sine æstimatione dabitur percipi, & sine fine retineri: ut simul omnia sæcula discerent, quid in Redemptione communi sæculorum finis

exhiberet. Unde & necesse fuit, ut etiam beatus Job, qui tanta incarnationis ejus mysteria protulit, eum, quem voce diceret, ex conversione signaret: & per ea, quæ pertulit, quæ passurus esset, ostenderet; tantoque verius passionis illius Sacramenta prædiceret, quòd hæc non loquendo tantummodo, sed etiam patiendò prophetaret. Sed quia Redemptor noster unam se personam cum sancta Ecclesia, quam assumpsit, exhibuit: de ipso enim dicitur: *Quis est caput omnium nostrum, & de Ecclesia ejus scriptum est: Corpus Christi, quod est Ecclesia;* quisquis eum in semetipso significat, modò hunc ex capite, modò ex corpore designat: ut non solum vocem capitis, sed etiam corporis teneat. Unde & Isaias Propheta ejusdem Domini verba exprimens, ait: *Quasi sponsa posuit mihi mirram: & quasi sponsam ornavit me ornamento.* Quia igitur ipse in capite sponsum, ipse est in corpore sponsa, necesse est, ut cum nonnumquam aliquid de capite dicitur, sensim ac subitò etiam ad vocem corporis derivetur: & rursum cum de corpore aliquid dicitur, repente ad vocem capitis ascendatur. Beatus ergo Job venturi cum suo corpore typum Redemptoris insinuat: uxor verò ejus, quæ eum ad maledicendum provocavit, vitam carnalium designat, qui intra sanctam Ecclesiam incorrectis moribus positi, quò per fidem bonis juxta sunt, eò per vitam durius premunt; quia dum quasi fideles vitari non possunt, à fidelibus tantò deterioribus, quòd & interioribus tolerantur. Amici verò ejus, qui dum consulunt, invehuntur, hæreticorum figuram expriment: qui sub specie consulendi agunt negotium seducendi. Unde & ad beatum Job quasi pro Domino loquuntur, sed tamen à Domino non approbantur; quia videlicet omnes hæretici, dum Deum defendere nituntur, offendunt. Unde eis aptè & ab eodem sancto viro dicitur: *Disputare cum Deo cupio: prius vos ostendens fabricatorum mendacij, & cultores perverforum dogmatum.* Constat ergo eos hæreticorum typum erigendo gerere, quos sanctus vir redarguit cultui perverforum dogmatum deservire.

Quòd ex ipso nomine Job, vel amicorum ejus, vitæ meritum vel actio designatur.

CAPUT VII.

OMNIS verò hæreticus in eo, quòd Deum defendere cernitur, veritati illius adversatur, Plalmista attestante, qui ait: *Vt destruas inimicam & defensorem.* Inimicus quippe & defensor est, qui Deum quem prædicat, moribus impugnat. Nam quia beatus Job venturi Redemptoris speciem teneat, etiam nomine demonstrat. Job quippe interpretatur, dolens. Quo nimirum dolore, vel Mediatoris passio, vel sanctæ Ecclesiæ labor exprimitur, quæ multiplici præsentis vitæ fatigatione cruciatur. Amici quoque ejus ex vocabulo nominis meritum suæ indicant actionis. Nam Eliphaz Latinâ linguâ Domini contemptus dicitur. Et quid aliud hæretici faciunt, nisi quòd, dum falsa de Deo sentiunt, eum superbiendo contemnunt? Baldad interpretatur vetustas sola. Benè autem omnes hæretici in his, quæ de Deo loquuntur, dum non intentione recta, sed appetitione temporalis gloriæ videri prædicatores appetunt, vetustas sola nominantur. Ad loquendum quippe non zelo novi hominis, sed vitæ veteris pravitate concitantur. Sophar quoque Latino sermone dicitur dissipatio speculæ, vel speculatore dissipationis. Mentis namque fidelium ad contemplanda superna se erigunt: sed dum hæreticorum verba pervertere recta contemplantes appetunt, speculam dissipare conantur. In tribus itaque amicorum Job nominibus, tres hæreticorum mentium perditionis casus exprimuntur. Nisi enim Deum contemnerent, nequaquam de eo perverfa sentirent: &

nisi vetustatis prava verba elatè loquendo contraherent, in nova vitæ intelligentia non errarent: & nisi in se speculationem bonorum destruerent, nequaquam eos superna iustitia tam districto examine pro verborum suorum culpa reprobareret. Contemnendo igitur Deum, in vetustate se retinent: sed in vetustate retinendo, pravis suis sermonibus speculationi rectorum nocent.

Quod hæreticorum sacrificia Deo accepta esse non possunt, nisi catholicis manibus offerantur.

CAPUT VIII.

QUIA verò nonnunquam hæretici divinæ gratiæ largitate perfusi ad unitatem sanctæ Ecclesiæ redeunt, bene hoc ipsa amicorum reconciliatione signatur, pro quibus tamen beatus Job exorare præcipitur, quia hæreticorum sacrificia accepta Deo esse nequeunt, nisi pro eis univærsalis Ecclesiæ manibus offerantur: ut ejus meritis remedium salutis inveniant, quam verborum jaculis impugnando feriebant. Unde & septem pro eis sacrificia memorantur oblata: quia dum septiformis gratiæ spiritum consentientes accipiunt, quasi septem oblationibus expiantur. Hinc est quòd in Joannis Apocalypsi per septem Ecclesiarum numerum univærsalis Ecclesiæ designatur. Hinc per Salomonem de sapientia dicitur: *Sapientia edificavit sibi domum, excidit columnas septem.* Ipso ergo sacrificiorum numero reconciliati hæretici, quid prius fuerint, exprimunt, qui perfectioni septiformis gratiæ non nisi redeundo junguntur. Bene autem tauros pro se & arietes obtulisse describuntur. In tauro quippe cervix superbiæ: in ariete autem, ducatus gregum sequentium designatur. Quid est ergo pro eis tauros arietesque mactare, nisi eorum ducatum superbium interficere: ut de se humilia sentiant, & post se corda innocentium non seducant? Cervicem enim tumentem ab Ecclesiæ unitate resiliant, & infirmos post se populos quasi sequentes greges trahebant. Veniant igitur ad beatum Job, id est, revertantur ad Ecclesiam, & septenario sacrificio tauros & arietes mactandos offerant: quia ut univærsali Ecclesiæ jungantur, humilitate interveniente interficiant quiddam prius tumidum de superbo ducatu sapiebant.

Quod hæretici arrogantes argui debent, licet pro eis sacrificium ferventer non possit offerri.

CAPUT IX.

PER Helium autem, qui rectis quidem sensibus loquitur, sed ad stulta elationis verba derivatur, persona uniuscujusque arrogantis exprimitur. Multi namque intra sanctam Ecclesiam positi, recta, quæ sapiunt, rectè proferre contemnunt. Unde divinæ increpationis verbis arguitur, nec tamen pro illo sacrificium offertur: quia fidelis quidem est, sed tamen arrogans: per veritatem credulitatis intus est, sed tumoris sui obstaculo acceptabilis non est. Hunc ex-

go increpatione redarguit, sed sacrificium non reducit: quia in ea quidem fide est, in qua esse debuit, sed superna hunc iustitia increpans pro superfluis repellit. Unde & bene Helium latino sermone dicitur, Deus meus iste, vel Dominus meus. Arrogantes enim viri intra sanctam Ecclesiam, quamvis Deum elatè vivendo refugiant, eum tamen veraciter credendo confitentur. Quid est enim, Deus meus iste, nomine dicere, nisi eum, cui credidit, aperta professione monstrare? vel quid est, Dominum Deum dicere, nisi hunc & Deum per divinitatem credere, & Dominum ex incarnatione perhibere?

Quod sicut Job in præsentibus duplicia, ita sanctæ Ecclesiæ post hujus vitæ pressuras due stola in unitate Iudæorum & gentium, & animæ & corporis incorruptione reddentur.

CAPUT X.

BENE autem post damna rerum, post funera pignorum, post cruciatus vulnere, post certamina pugnalque verborum, duplici remuneratione sublevatur: quia nimirum sancta Ecclesia, adhuc etiam in hac vita posita pro laboribus, quos sustinet, duplicia recipit: cum susceptis plenè gentibus, in fine mundi Iudæorum etiam ad se corda convertit. Hinc enim scriptum est: *Donec plenitudo gentium introvet, & sic omnis Israel salvus fiet.* Duplicia & postmodum recipiet: quia finito labore præsentis temporis, non solum ad animarum gaudium, sed etiam ad beatitudinem corporum ascendit. Unde bene per Prophetam dicitur: *In terra sua duplicia possidebunt.* Sancti quippe in terra viventium duplicia possident: quia nimirum beatitudine mentis simul & corporis gaudent. Unde & Joannes in Apocalypsi, quia ante resurrectionem corporum clamantes sanctorum animas vidit, accepisse eas stolas singulas aspexit, dicens: *Et datae sunt illis singulae stola alba, & dictum est illis, ut requiescerent tempus adhuc modicum, donec impleveretur numerus conservorum & fratrum eorum.* Ante resurrectionem quippe stolas singulas accepisse dicti sunt, quia sola adhuc mentis beatitudine perfruuntur. Binas ergo accepturi sunt, quando cum animarum perfecto gaudio, etiam incorruptione corporum vestientur. Rectè autem afflictio quidem beati Job dicitur, sed quantitas temporis in eius afflictione reticetur: quia sanctæ Ecclesiæ in hac vita tribulatio cernitur, sed quanto hinc tempore conterenda atque differenda sit, ignoratur. Unde & ore veritatis dicitur: *Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ pater posuit in sua potestate.* Per hoc ergo, quod beati Job passio dicitur, docemur, quod experimento novimus. Per hoc verò, quod quantitas temporis in passione reticetur, docemur quid nescire debeamus. In longum præfationis verba protraximus, ut quasi totum breviter perstringendo loqueremur. Sed quia ad loquendi initium, diu loquendo, pervenimus, debemus prius historiæ radicem figere, ut valeamus mentem postmodum de allegoriarum fructu satiare.

